

Educarea în cumpătare și sobrietate (2)

„Oricine este stăpân pe sine posedă minunate posibilități pentru a se dăruia în serviciul altora și a lui Dumnezeu, astfel ajungând la fericirea supremă.”
Al doilea editorial cu privire la modul de a educa adolescenții în cumpătare.

28.05.2020

Adolescența oferă noi oportunități de a educa în cumpătare, deoarece

tânărul are o mai mare maturitate, iar acest lucru facilitează dobândirea de virtuți, care necesită să interiorizeze tipare de comportament și motivații. În timp ce copilul se poate obișnui cu a face lucruri bune, numai atunci când ajunge la o anumită maturitate emoțională și intelectuală poate să aprofundeze sensul acțiunilor sale și să evalueze consecințele lor.

În adolescență, este important să se explice „de ce-ul” unor comportamente, probabil percepute de către tineri ca formaliste sau unele limitări care urmează să fie cerute în comportament și pe care le pot vedea ca simple interdicții. Pe scurt, trebuie să învățăm să oferim motive valabile pentru ce merită să fim cumpătați. De exemplu, în majoritatea cazurilor nu este suficient să vorbim doar despre nevoia de moderare (mai ales în domeniul divertismentului punându-

l în opoziție cu studiul) pentru ca să realizeze o carieră mai sigură și un viitor mai luminos; căci, deși este un raționament corect în sine, subliniază o realitate îndepărtată și neinteresantă pentru mulți tineri.

Este mai eficient a arăta de ce virtutea este mai atractivă acum, făcând prezente mărețele idealuri care le umplu inimile, scopurile pe care le urmăresc, marile lor iubiri: generozitatea cu cei nevoiași, loialitatea față de prieteni, etc. Nu ar trebui niciodată să uităm să subliniem că persoana moderată și sobră poate ajuta cel mai bine pe alții. Cine este stăpân pe sine, are minunate posibilități pentru a se pune în serviciu altora și lui Dumnezeu, obținând astfel cea mai mare fericire și pace care pot fi obținute pe acest pământ.

În plus, adolescența prezintă noi circumstanțe în care adolescentul să

fie sobru și temperat. Curiozitatea naturală a celui care în mod progresiv s-a deschis către viață și a început să cunoască lumea, se unește cu un nou sentiment de stăpânire a propriului său viitor. Apare o dorință de a încerca și a experimenta totul, dorință ce poate fi ușor confundată cu libertatea. Ei vor să se simtă, într-un fel, liberi de constrângere, astfel încât comentariile și referirile la program, ordine, studiu, cheltuieli sunt probabil, percepute ca fiind „impuneri injuste.”

Mai mult decât atât, acest punct de vedere atât de răspândit în societatea de astăzi este promovat și consolidat, în multe cazuri, printr-o varietate de interese comerciale care doresc să convertească aceste dorințe ale tinerilor în mari afaceri.

Este timpul ca părinții să nu se lase depășiți de împrejurări, să gândească pozitiv, să caute soluții creative

împreună cu copiii, să-i însoțească în căutarea adevăratei libertăți interioare, să-și exercite răbdarea și să se roage pentru ei.

O CHEIE A FERICIRII

O mare parte din publicitatea făcută în societățile occidentale se adresează tinerilor, a căror putere de cumpărare a crescut simțitor în ultimii ani. Diverse mărci își promovează articolele, propunând moduri de viață cu care unii tineri se identifică, în timp ce alții se diferențiază.

„Posesia” unui articol dintr-o anumită marcă folosește, într-un anumit fel, ca un înglobator social; unul este acceptat în grup, se simte inclus, dar nu atât de mult prin ceea ce este ci pentru ceea ce reprezintă în fața altora. Consumul la adolescenți, de multe ori nu este determinat atât de mult de dorința de a avea (ca la copii), ci este o

modalitate de a-și exprima personalitatea sau de a-și exprima mai bine poziția lor în lume prin intermediul prietenilor.

Pe lângă aceste motive, societatea de consum încurajează oamenii să nu fie mulțumiți cu ceea ce au și îi provoacă să încerce orice noutate apărută pe piață. Parcă ar fi „obligați” să-și schimbe computerul sau mașina în fiecare an, să achiziționeze cel mai recent telefon mobil, sau vreun articol special de îmbrăcăminte care mai apoi nu-l folosesc, să acumuleze doar pentru simpla satisfacere a dorinței de a poseda: muzică, filme, sau software-uri de diferite tipuri. Oamenii sunt conduși doar de emoția produsă de faptul de a cumpăra, sau de a consuma, pierzându-și complet controlul asupra pasiunilor lor.

Evident, nu toate sunt din vina publicității sau a societății. Poate că

educatorii nu au fost suficient de incisivi. Prin urmare, ar trebui ca părinții și, în general persoanele care într-un fel sau altul sunt implicate în formare, să se întrebe frecvent cum ar putea face mai bine acest lucru, care este cel mai important dintre toate, deoarece depinde de aceasta fericirea generațiilor viitoare, dreptatea și pacea în societate.

Părinții ar trebui să fie conștienți de faptul că modul de viață și felul în care sunt cheltuiți banii sunt reflectate în atmosfera de familie. Ca și în toate, este nevoie de exemplaritate astfel încât copiii să își dea seama de mici, că a trăi conform propriei poziții sociale nu atrage cu sine căderea în consumism sau în risipă. De exemplu, mai demult în unele țări se spunea „pâinea este de la Dumnezeu deci nu se aruncă”. Este o modalitate concretă de a înțelege că trebuie să mănânci cu stomacul și nu cu ochii, și că ar trebui să

mănânci tot ce ți se servește, cu recunoștință, pentru că sunt atât de mulți oameni nevoiași și, implicit, că tot ce primim și avem – pâinea noastră cea de toate zilele – este un dar pe care avem datoria de a-l utiliza și gestiona ca atare.

Este de înțeles dorința de a evita să le lipsească copiilor ceea ce au ceilalți, sau ceea ce nouă ne-a lipsit atunci când am fost mici, dar nu este logic să li se dea totul. Acest lucru va încuraja comparațiile, o dorință de emulare în rău care, dacă nu va fi moderată poate degenera într-o mentalitate materialistă.

Societatea în care trăim este plină de grade, categorii și statistici care mai mult sau mai puțin conștient ne provoacă să ne concurăm.

Dumnezeu, Domnul nostru nu face nici o comparație. El spune, **fiule ești mereu cu mine și tot ce am este al tău** [1], pentru El toți suntem iubiți

cu predilecție, la fel de prețuiți, iubiți și apreciați. Aceasta este probabil una dintre cheile educației spre fericire, să ne dăm seama noi și să-i ajutăm pe copii să înțeleagă că există întotdeauna loc pentru ei în casa tatălui, că fiecare este iubit în mod gratuit, că ***este tratat cu aceeași dragoste, dar în mod diferit, fiindcă suntem copii diferiți.*** [2].

Mai mult decât atât, formarea în sobrietate, nu este doar negație pură, trebuie să fie prezentată în mod pozitiv făcându-i pe copii să înțeleagă cum să conserve și să utilizeze mai bine ceea ce posedă: haine, jucării... Dându-le responsabilități, în funcție de vârsta fiecăruia: ordinea în cameră, îngrijirea fraților mai mici, mici treburi prin casă (a face micul dejun, a cumpăra pâine, aruncatul gunoiului, aranjarea mesei ... Făcându-i să vadă cu exemplul, că orice lipsă se suportă fără regrete, cu

bucurie, stimulând generozitatea lor față de cei nevoiași.

Sfântul Josemaría își amintea cu bucurie că tatăl său a fost întotdeauna, chiar și după eșecul economic pe care l-a suferit, foarte generos cu cerșetorii. Sunt aspecte ale vieții de zi cu zi care creează o atmosferă de familie în care se observă că ceea ce este cu adevărat important, sunt oamenii.

A POSEDA LUMEA

Tu fi sobru în toate [3]: o scurtă învățătură a lui Pavel către Timotei este actuală în toate timpurile și locurile. Acesta nu este un sfat exclusiv pentru acele persoane chemate la o viață consacrată, sau ceva care doar părinții trebuie să trăiască, dar nu li se poate „impune” copiilor. Mai degrabă este pentru ca părinții și educatorii să descopere și să aplice sensul ei la fiecare vârstă,

fiecărui tip de persoană și în fiecare circumstanță.

E nevoie să se acționeze cu precauție – punând mijloacele obișnuite de a gândi lucrurile, a cere sfatul, etc. –, pentru a putea lua deciziile potrivite. Și dacă, în ciuda a tot ceea ce facem fiicele sau fiii nu înțeleg de la început necesitatea măsurilor pe care le luăm, mai târziu le vor înțelege și ne vor mulțumi pentru aceasta. Prin urmare, este necesar să ne înarmăm cu răbdare și tărie, deoarece, în puține domenii trebuie să se meargă împotriva curentului cum se merge în acesta.

În această privință, trebuie să fim conștienți că nu este un criteriu valabil faptul că, un lucru este bun dacă îl face toată lumea: **Nu vă asemuiți lumii acesteia, ci schimbați-vă, printr-o reînnoire a minții, ca să deosebiți care este**

voința Lui Dumnezeu, ce este bine și desăvârșit [4].

În acest sens, trebuie să fim cumpătați cu ceea ce le dăm copiilor, ei învață să fie cumpătați atunci când știu să gestioneze ceea ce au.

Referindu-se în mod specific la bani, Sfântul Josemaría îi avertiza pe părinți: ***Prea multă dragoste îi face pe copii, comozi, leneși, niște mici burghezi. Când nu este tata, este mama. Și dacă nu, bunica. Și, uneori, toți trei, fiecare pe partea lui, și fiecare cu secretul lui. Și copilul, cu trei secrete, își poate pierde sufletul. Puneți-vă de acord. Nu fiți zgârciți cu copiii voștri, dar țineți cont de posibilitățile voastre, de calmul fiecăruia, de capacitatea de a se autoguverna, și să nu aibă niciodată abundență până nu și-o obțin singuri.*** [5]. Trebuie învățați, să-și administreze banii, să știe cum să cumpere, cum să se folosească de

instrumentele – cum ar fi telefonul – ale căror facturi sunt plătite la sfârșitul lunii, să recunoască atunci când cheltuie pentru plăcerea de a cheltui...

Oricum, banii sunt doar un aspect al problemei. Ceva similar se întâmplă cu utilizarea timpului. O măsură cumpătată în utilizarea timpului dedicat distracției, hobby-urilor sau activităților sportive, face parte dintr-o viață cumpătată. Cumpătarea în acest domeniu ajută inima să se elibereze pentru a se dedica lucrurilor care ne fac să ieșim din noi înșine și ne permite să ne îmbogățim sufletește, cultivând viața de familie și prietenii. De exemplu, studiul sau dedicarea timpului și a banilor pentru cei nevoiași, este ceva ce merită încurajat la copii de mici.

MODERAREA CURIOSITĂȚII,

PROMOVAREA PUDORII

Cumpătarea face sufletul sobru,

modest, înțelegător, îi oferă modestie naturală care este întotdeauna atractivă, pentru că se observă în comportament dominarea inteligenței [6]. Cu aceste cuvinte Sfântul Josemaría rezuma fructele cumpătării și le asocia unei virtuți foarte speciale, decența care ar putea fi înțeleasă ca o formă de pudoare și modestie.

„Modestia” și „pudoarea” sunt părți integrante ale virtuții cumpătării [7] și de asemenea alt domeniu al acestei virtuți este tocmai moderarea impulsului sexual. „Pudoarea protejează misterul persoanei și a ceea ce ea iubește”. Ea invită la răbdare și moderație în relațiile amoroase; cere să se îndeplinească condițiile de dăruire și angajament total ale bărbatului și ale femeii unul altuia. Modestia este decență, în alegerea hainei pe care o porți. Când păstrează tăcerea sau se abține în cazul în care există un risc evident

de curiozitate nesănătoasă, devine discreție” [8].

Cu siguranță, în cazul în care adolescentul și-a format voința în copilărie, atunci când vine momentul să dovedească o decență naturală care-l ajută să trăiască sexualitatea într-un mod cu adevărat uman. Dar este foarte important ca tatăl cu băieții, și mama cu fiicele să știe să le câștige încrederea, pentru a le putea explica, la vârsta la care aceștia pot înțelege, frumusețea iubirii umane.

Așa cum sfătuia Sf. Josemaría, *tata trebuie să se facă prietenul copiilor. Nu are altă opțiune decât să se străduiască în acest sens căci vine o vreme când copiii, dacă aceștia nu au vorbit cu părinții, au curiozitatea – pe de o parte rezonabilă și pe de alta nesănătoasă – să întrebe despre originile vieții. S-ar putea atunci să-l întrebe pe vreun prieten*

nerușinat, iar apoi îi va privi cu dezgust pe părinți.

În schimb tu – pentru că l-ai îndrumat încă din copilărie și vezi că este momentul – dacă îi spui într-un mod nobil, după ce vei fi cerut ajutorul Domnului, care este originea vieții, copilul va merge la mama și o va îmbrățișa, deoarece ea a fost atât de bună, iar pe tine te va sărută din toată inima și va spune, ce bun este Dumnezeu care s-a servit de părinții mei lăsându-i să colaboreze cu puterea sa creatoare. Ei bine, nu va spune asta copilul, pentru că este încă prea mic, dar o va simți. Și va gândi că dragostea voastră nu este un lucru ciudat, ci un lucru sfânt [9]. Acest lucru va fi mai ușor dacă nu vom eschiva întrebările care sunt puse în mod natural de către copii și le vom răspunde în funcție de capacitatea lor.

De asemenea așa cum se întâmpla atunci când ne refeream la educarea în cumpătare referitor la lucrurile materiale, exemplul este esențial. Nu este suficient pentru a explica, va trebui să arătăm cu fapta că „nu este bine să privim ceea ce nu este îngăduit să dorim” [10] și să ne asigurăm că atmosfera din casă este asemănătoare cu cea care se respira în casa din Nazaret.

În acest sens, modul trivial în care în unele societăți de astăzi este tratată sexualitatea, necesită o mai mare atenție asupra mass-mediei cum ar fi televiziunea, internetul, cărțile sau jocurile video. Nu este vorba de a dezvolta un fel de frică față de aceste realități, ci de a le folosi ca oportunități educaționale, învățându-i a le folosi cu spirit critic și în sens pozitiv fără teama de a se descotorosi de ceea ce face rău sufletului, sau care transmite o imagine distorsionată a persoanei.

Trebuie remarcat un lucru care este evident. ***Din primul moment al vieții, copiii sunt martori inexorabili ai vieții părinților lor. Nu vă dați seama dar judecă totul și, uneori vă judecă greșit. Deci, lucruri care se întâmplă în casă, îi influențează în bine sau în rău pe copiii voștri*** [11].

În cazul în care copiii își văd părinții că schimbă canalul atunci când apare o știre imorală, o reclamă mai deocheată, sau o scenă nerușinată într-un film, dacă văd că se informează cu privire la conținutul moral al unui spectacol sau al unei cărți înainte de a-l vedea sau de a o citi, li se transmite valoarea purității. Dacă își dau seama atunci când merg pe stradă, că părinții lor sau profesorii nu sunt interesați de anumite reclame, sau chiar îi învață să nu fie curioși și să rectifice ce este rău – copiii asimilează că, curăția inimii este o valoare care merită să

fie protejată, și că într-un fel face parte din mediul familial în care trăiesc. „Educația în modestie și pudoare la copii și adolescenți înseamnă trezirea în ei a respectului pentru persoana umană” [12].

Cu toate acestea, grija pentru mediul în care trăiesc nu este – propriu-zis – educare în cumpătare. Este o condiție esențială pentru viața creștină, dar virtutea nu se educă doar prin „evitarea răului” – care este un aspect inseparabil de viața de har - ci prin moderarea plăcerilor, care, în principiu, sunt bune în ele însele. Prin urmare, este mai important de a învăța cum să se folosească de lucrurile și de instrumentele aflate la dispoziția lor, indiferent cât de bune ar fi în ele însele.

Este clar că statul în fața televizorului fără discriminare, chiar și în familie, termină prin a dizolva

mediul familial. Și chiar mai rău atunci când fiecare are în cameră propriul aparat și fiecare se izolează pentru a-și viziona programul preferat. Ceva similar ar putea fi spus despre utilizarea fără discernământ (uneori compulsivă) a telefoanelor mobile sau a calculatoarelor.

Ca în toate, o utilizare sobră a acestor instrumente de către părinți și educatori îi învață pe copii să facă același lucru. În cazul părinților, a petrece timpul în fața televizorului doar „pentru a vedea ce mai este” nu numai că ajunge să fie un exemplu rău, dar duce la o lipsă de atenție față de copii care își văd părinții mai atenți – cel puțin așa se pare – la niște oameni ciudați decât la ei înșiși.

Dacă cumpătarea este stăpânire, ***este demn de amintit că nu există nici o stăpânire mai bună decât aceea de a se afla în serviciul celorlalți:***

într-un serviciu voluntar pentru toate sufletele! – Acesta este modul de a obține cele mai mari onoruri: de pe pământ și din Ceruri [13].

Cumpătarea permite să se folosească inima și abilitățile personale în a sluji altora, în a iubi pe aproapele, singura cheie a adevăratei fericiri. Sf. Augustin care a avut mult de luptat împotriva roadelor necumpătării a explicat: „Concentrează-ți atenția pe cumpătare, ale căror promisiuni sunt puritatea și incoruptibilitatea iubirii care ne unește cu Dumnezeu. Funcția sa este de a suprima și liniști pasiunile după care tânjim și care ne îndepărtează de legile lui Dumnezeu și de bunătatea lui, într-un cuvânt, ne îndepărtează de fericire. Aici, într-adevăr își are sediul Adevărul, a cărui contemplare, venerare și intimă uniune ne face fericiți; iar dimpotrivă, cei care se abat de la aceasta sunt prinși în plasele celor mai mari greșeli și necazuri” [14].

J. De la Vega, J.M. Martin

[1] *Lc* , 15, 31.

[2] Sf. Josemaría, *Brazdă*, nr. 601.

[3] *2 Tm* 4, 4.

[4] *Rm* 12, 2.

[5] Sf. Josemaría, *Întalnire familială la IESE (Barcelona), 27-XI-1972*. Vid. <https://www.es.josemariaescriva.info/articulo/la-educacion-de-los-hijos>.

[6] Sf. Josemaría, *Amigos de Dios*, nr. 84.

[7] Cfr. *Catehismul Bisericii Catolice* , nr. 2521.

[8] *Catehismul Bisericii Catolice* , nr. 2522.

[9] Sf. Josemaría, *Întalnire familială Colegio Enxomil (Oporto)* , 31-X-1972.

[10] Sf. Grigore cel Mare, *Moralia* , 21.

[11] Sf. Josemaría, Întalnire familială în Pozoalbero (Jerez de la Frontera), 12-XI-1972. Vid. <https://www.es.josemariaescriva.info/articulo/la-educacion-de-los-hijos..>

[12] *Catehismul Bisericii Catolice* , nr. 2524.

[13] Sf Josemaría, *Forja* , nr. 1045.

[14] Sf. Augustín, *Obiceiuri în Biserica Catolică* , cap. 19.

.....